

Ks. Józef Warzeszak, *Benedykta XVI spojrzenie na świat współczesny*, Akademia Katolicka w Warszawie Collegium Joanneum, Warszawa 2024, 556 s.

Proste spojrzenie na świat współczesny wcale nie musi oznaczać jakiegoś wręcz automatyzmu czy rutyny, z którymi przychodzi nam często patrzeć na otaczający nas świat i wpisane w niego nasze życie, tym bardziej gdy borykamy się w nim z jakimiś ograniczeniami czy niepewnością jutra. Nie tylko też zmieniające się pory roku pozwalają nam, zwłaszcza na wiosnę i w lato, odnaleźć nowy potencjał energii, nową moc, która poprzez świat przyrody udziela się niemalże wszystkim. Tym, co pozwala człowiekowi wznieść się niejako ponad codzienność i czerpać z energii, która nie zawęża się jedynie do jakiegoś okresu czy ulubionej pory roku, jest niewątpliwie odkrycie właściwego sensu zarówno tego, co poprzez otaczający świat nas dotyka, jak i łączy się z nowymi wciąż wyzwaniami. Joseph Ratzinger, znany na polu teologii zwłaszcza ze swojej chrystologii sensu, tak również patrzył nie tylko na poszczególne elementy, ale wręcz na cały świat współczesny. Przypomina o tym w swej najnowszej publikacji warszawski dogmatyk, ks. prof. Józef Warzeszak. Jego książka jest cennym zbiorem artykułów poświęconych problematyce świata współczesnego widzianego oczyma papieża Benedykta XVI, a opublikowanych w różnych czasopismach naukowych.

W monografię wprowadza nas sam autor, który we wstępie dzieli się z czytelnikiem swoimi cennymi wskazaniem, dzięki którym będzie on mógł śmiało postępować w spotkaniu nie tyle z samym światem, ile przede wszystkim z jego Stwórcą i Opatrznościowym Rządcą.

Całość monografii składa się z wstępu, siedmiu grup tematycznych, obejmujących aż dwadzieścia jeden różnych zagadnień, oraz spisu treści. Pierwszą grupę, zatytułowaną *Świat a Bóg*, współtworzą dwa tematy: „Świat współczesny” oraz „Spór o początek świata i człowieka”. Drugą grupę, noszącą wspólny tytuł *Człowiek a Bóg*, komponują następujące trzy zagadnienia: „Obrona osoby ludzkiej w nauce i życiu społecznym”, „Bóg w życiu człowieka” oraz „Humanizm”. W kolejnej grupie noszącej tytuł *Ideologie a Bóg* znajdziemy takie kwestie, jak: „Ideologie odrzucające wiarę w Boga”, „«Dyktatura» relatywizmu”, „Wiara wobec relatywizmu”, „Sekularyzacja wyzwaniem dla ludzi wierzących”, „Wiara i niewiara. Dialektyka wiary i niewiary”. W węzłowym zagadnieniu *Ludzkość a Bóg* przedmiotem analizy są: „Chrześcijańskie korzenie Europy”, „Meandry globalizacji”, „Kryzys – czy to koniec wszystkiego? Różne rodzaje

kryzysu”, „Źródła zagrożeń światowego pokoju” oraz „Ocena współczesnych zagrożeń dla pokoju”. W przewodniej myśli, *Świat nauki a Bóg*, znajdziemy rozważania o: „Polifonii nauk”, „Wizji Uniwersytetu” oraz „Przyszłości teologii”. Przedostatnim zagadnieniem wiodącym jest *Kultura muzyczna a Bóg*, a jego rozwinięciem „Uniwersalno-teologalny wymiar muzyki i śpiewu”. Ostatnią grupę zagadnień, noszących tytuł *Świat dialogu ekumenicznego*, współtworzy „Dialog katolicko-luterański” oraz „Dialog ekumeniczny z Kościołem prawosławnym”. W monografii nie znajdziemy odrębnego zakończenia. Współtworzą je zakończenia czy też podsumowania każdego z podjętych tematów. Pewien niedosyt rodzi też odczuwalny brak usystematyzowanej bibliografii, jeśli nie po każdym z artykułów czy grup tematycznych, to przynajmniej końcowej. Zapewne równie chętnie czytelnik skorzystałby także z ewentualnego indeksu.

O ile świat współczesny można porównać do wielkiej areny, to toczy się na niej wciąż zacięty bój pomiędzy wiarą w Boga a ideologiami, które ją odrzucają. Autor publikacji odnajduje w wypowiedziach papieża Benedykta XVI aż dziewiętnaście ideologii odrzucających wiarę w Boga. W szczególności są nimi: ateizm, agnostycyzm, nihilizm, ewolucjonizm ateistyczny, racjonalizm, sekularyzacja-sekularyzm, indyferentyzm, redukcjonizm, relatywizm, ideologia gender, indywidualizm, utylitaryzm, egoizm, konsumizm i hedonizm, błędne antropologie niektórych religii, fundamentalizm i fanatyzm, dualizm, ideologia wszechmocnej techniki oraz globalizacja (s. 123–143). Papież Benedykt XVI odznaczał się doskonałym rozeznaniem współczesnych prądów myślowych, a jako niezwykle uzdolniony polemista z wielkim znawstwem uzasadniał wiarygodność chrześcijaństwa (por. s. 210). Tym, czego dziś szczególnie potrzeba Europejczykom, niejednokrotnie znużonym czy wręcz nawet zmęczonym wiarą, oczywiście pośród wielu innych cennych wskazań, jest przede wszystkim radosna pasja wiary, której źródłem winno być wciąż odnawiające, wewnętrzne spotkanie z Jezusem Chrystusem. Wiara staje się radosna, gdy jest gotowa do poświęceń (por. s. 234). Usuwanie czy też rugowanie Boga ze świata prowadzi ostatecznie do unicestwienia samego człowieka (por. s. 331, 347–348), który огоłocony z wiary nie widzi już sensu otaczającego go świata.

Ma wiele racji ks. prof. Warzeszak, który kreśląc za papieżem Benedyktem XVI niezwykle cenną panoramę zagadnień związanych ze współczesnym światem, daje zarazem całościowy w nich wgląd oraz podsuwa sposoby rozwiązania trudności i zachęca do kształtowania postaw, które miał na uwadze sam Ojciec Święty.

ks. Sylwester Jaśkiewicz